

BEHCETİ HÜSEYİN

Sadrazam Merzifonlu
Kara Mustafa Paşa kumandasındaki
Osmanlı ordusunun 1678 yılında
Çehrin Kalesi'ni fethini anlatan
Mi'râcû'z-zafer adlı eserin müellifi
(bk. *Mİ'RÂCÜ'Z-ZAFER*).

BEHCETİ SEYYİD İBRÂHİM

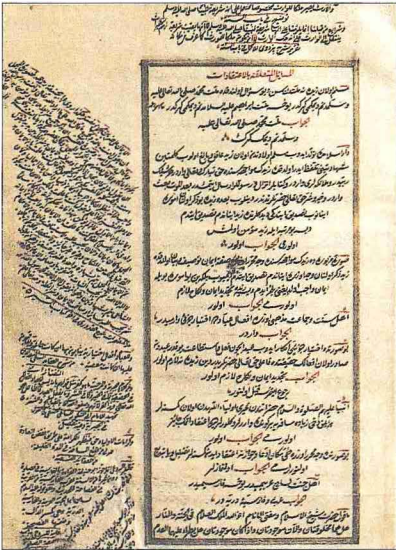
XVII. yüzyılda
Köprülü ailesinin hizmetinde bulunan ve
Silsiletü'l-âsafîyye adlı eserinde
bu aileden yetişmiş veziriazamların
biyografilerini yazan Osmanlı tarihçisi
(bk. *SİLSİLETÜ'L-ÂSAFİYYE*).

BEHCETÜ'İ-FETÂVÂ

(بهجة الفسوى)

Şeyhülislâm Yenişehirli
Abdullah Efendi'nin
(ö. 1156/1743)
fetvalarını toplayan eser.

Şeyhülislâm Abdullah Efendi'nin verdiği fetvalar kendi hayatında toplanarak bir kitap haline getirilmişse de derlemeyi yapan şahıs eserin tertibine gereken itina göstermediğinden meseleler genellikle düzensiz bir şekilde sıralanmış bulunuyor, bu da eserden faydalanmayı güçleştiriyordu. Bu sebeple, bir süre Abdullah Efendi'nin hizmetinde bulunmuş olan Fetva Emni Mehmed Fikhî el-Aynî eseri yeniden ele alarak klasik fıkıh kitaplarının tertibine göre düzenlemiş ve buna Abdullah Efendi'nin daha sonra vermiş olduğu fetvaları da eklemiştir. Aynî ayrıca kadı ve müftülerin kolaylıkla faydalanmasını sağlamak amacıyla, fıkıh kitaplarında bu fetva-

**Şeyhülislâm Yenişehirli Abdullah Efendi'nin
matbaanın kurulmasına cevaz veren fetvası :**

Basma san'atında mahâret iddia eden Zeyd, lügat ve mantık ve hikmet ve hey'et ve bunların emsâli ulûm-i âliyyede (علوم آلیه) te'lif olunan kitapların hurûf ve kelimâtının sûretlerini birer kalıba nakş idüp evrâk üzerine basma ile ol kitapların misillerini tahsil edemese, Zeyd'in bu vechile amel-i kitâbete mübâşeretine şer'an ruhsat var mıdır?

el-cevâb :

Basma san'atında mahâreti olan kimesneler bir musahhah kitabın hurûf ve kelimâtını bir kalıba sahihan nakş idüp evrâka basmağla zamân-i kalîlde bilâ-meşakkat nüsha-i kesîre hâsıl olup kesret-i kütûbe ve rahîs bahâ ile temellûke bâis olur.

Bu vechile fâideyi müstemil olmağla ol kimesneye müsâade olunup birkaç âlim kimesneler sûreti nakş olacak kitâbı tashih için ta'yin olunup onlar tashih ettikten sonra sûreti kalıba nakş olunursa bir amel-i müstahsen olur

(Behcetü'l-fetâvâ, İstanbul 1266, s. 552)

lara mesned teşkil eden hükümleri, kaynağın adını, bab ve faslını da belirtmek suretiyle her fetvanın yanında Arapça metinleriyle kaydetmiş ve bu fetva mecmuasına *Behcetü'l-fetâvâ* adını vermiştir. *Behcetü'l-fetâvâ*'nın Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan bazı nüshalarının 1733-1743 tarihleri arasında istinsah edilmiş olması, eserin bu son şeklini Abdullah Efendi henüz hayatta iken almış olduğunu göstermektedir.

Aynı tarafından yazılan bir mukaddimeden sonra akaidle ilgili birkaç fetva ile ardından klasik fıkıh kitaplarının tertibine göre ibadet ve muâmelât konularında sıralanan fetvalardan oluşan eserde sade bir Osmanlı Türkçesi kullanılmış olup fetvalar soru-cevap şeklinde düzenlenmiştir. Eser günlük hayatta karşılaşılan meselelere verilen fetvaları ihtiva ettiğinden devrinin toplum yapısı-

nı ve sosyal hayatını aksettirmesi bakımından önemlidir.

Osmanlılar'ın en önemli fetva mecmualarından biri olan eser tek cilt halinde *Behcetü'l-fetâvâ maa'n-nukûl* adıyla iki defa basılmıştır (İstanbul 1266, 1289). Süleymaniye Kütüphanesi'nde birçok yazma nüshası yanında yalnız Arapça metinlerini ihtiva eden *Nukûlü Behcetü'l-fetâvâ bil-'Arabîyye* adıyla bir yazma nüsha da mevcuttur (Esad Efendi, nr. 576). İstinsahlar sırasında kâtiplerin Arapça metinlerde ve özellikle kitap, bab ve fasıl isimlerinde hatalar yapmış olmaları sebebiyle düzenlendiği belirtilen bu nüsha 223 varak olup 1752 yılında bitirilmişdir.

Hilmar Krüger, özellikle *Behcetü'l-fetâvâ*'yı esas alarak XVII-XIX. yüzyıl Osmanlı şeyhülislâmlarının milletlerarası hukuka dair verdikleri fetvalar üzerine bir çalışma yapmıştır (bk. bibl.).

BİBLİYOGRAFYA :

Abdullah Yenişehirli, *Behcetü'l-fetâvâ*, İstanbul 1266, s. 2; Danişmend, *Kronoloji*, IV, 534; Özege, *Katalog*, I, 123; Hilmar Krüger, *Fetwa und Sıyar*, Wiesbaden 1978, s. 79.

AHMET ÖZEL

BEHCETÜ'İ-HADÂİK

(بهجة الحدائق)

Eski Anadolu Türkçesi'nin
ilk dönemine ait bir vaaz kitabı.

Tam adı *Behcetü'l-hadâik fî mev'ize-ti'l-halâik* olan eserin müellifi kesin olarak bilinmemektedir. Süleymaniye nüshasına göre (İbrâhim Efendi, nr. 354, vr. 1^b) Nâsirüddin b. Ahmed b. Muhammed tarafından kaleme alınmıştır. *Keşîd-ü*

Behcetü'l-fetâvâ'nın ilk iki sayfası (Süleymaniye Ktp., Fâthî, nr. 2276)